

Repertoriumnummer 2020 / 857
Datum van uitspraak 14 mei 2020
Rolnummer 2019/AB/389
Beslissing waartegen beroep 18/49/A

Uitgifte

Uitgereikt aan
op
€
JGR

Arbeidshof te Brussel

zevende kamer

Arrest

COVER 01-00001640489-0001-0013-01-01-1

De partijen hebben hun middelen en conclusies uiteengezet op de openbare zitting van 20 februari 2020, waarna de debatten werden gesloten.

DE FEITEN EN DE RECHTSPLEGING

1.

De heer A verbleef sinds 1 november 1993 in de psychiatrische afdeling van de gevangenis van Merksplas. Vanaf 28 april 2016 werd hij overgeplaatst naar het psychiatrisch ziekenhuis te Bierbeek, erkend als externe privé instelling, bevoegd voor de opvang en verzorging van geïnterneerde personen.

Bij beslissing van 23 maart 2017 werd hem met ingang van 1 juni 2017 een werknemerspensioenen als alleenstaande toegekend door de Federale Pensioendienst.

Bij schrijven van 13 oktober 2017 heeft de Federale Pensioendienst echter aan de heer A meegedeeld dat de toekenning van zijn werknemerspensioenen werd stopgezet, omdat hij als geïnterneerde niet voldeed aan de voorwaarden om aanspraak te kunnen maken op een pensioen.

Bij schrijven van 18 oktober 2017 werd van de heer A het bedrag teruggevorderd dat hij intussen ontvangen had als pensioen. Het ging om een bedrag van € 5.867,65.

Vanaf 18 oktober 2019 werd de heer A door de Kamer voor de bescherming van de maatschappij, afdeling van de strafuitvoeringsrechtbank, op proef in vrijheid gesteld. Hij bleef verder in de instelling te Bierbeek, maar niet meer in de afdeling voor de opvang en verzorging van geïnterneerde personen. Vanaf die datum werd hem opnieuw een pensioen toegekend.

2.

Bij verzoekschrift van 29 januari 2018 heeft de heer A beroep ingesteld tegen beide beslissingen bij de arbeidsrechtbank te Leuven. Hij betwistte de stopzetting van zijn recht op een werknemerspensioen evenals de terugvordering van het reeds ontvangen pensioen.

Bij tegenvordering vroeg de Federale Pensioendienst de veroordeling van de heer Aesseloos tot terugbetaling van het bedrag van € 5.867,65.

Bij vonnis van 15 april 2019 heeft de arbeidsrechtbank te Leuven de vordering als ongegrond afgewezen. De tegenvordering werd gegrond verklaard en de heer A werd veroordeeld tot terugbetaling van de som van € 5.867,65.

Bij verzoekschrift van 14 mei 2019 heeft de heer A hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de arbeidsrechtbank. De Federale Pensioendienst heeft een incidenteel beroep ingesteld in zoverre de rechtbank het beroep van de heer A ontvankelijk verklaarde.

DE ONTVANKELIJKHEID

Het hoger beroep is ingesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen en binnen de wettelijke termijn. Het is ontvankelijk. Het incidenteel beroep is eveneens ontvankelijk.

BEOORDELING

1.

De beslissing van de Federale Pensioendienst en het vonnis van de eerste rechter steunden op artikel 31,5° van het Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers en artikel 70 § 1 van het Koninklijk Besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het Algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen.

Overeenkomstig de eerste bepaling stelt de Koning de gevallen vast waarin de uitkeringen geschorst worden *“voor de gerechtigden die in de gevangenis opgesloten of in instellingen tot bescherming van de maatschappij opgenomen zijn”*. De tweede bepaling voorziet dat de rust en overlevingspensioenen worden geschorst voor de duur van hun opsluiting *“ten aanzien van de gerechtigden die in de gevangnissen zijn opgesloten of de gerechtigden die in de gestichten tot bescherming van de maatschappij of de bedelaarskoloniën zijn opgenomen”*.

2.

De heer A stelt in hoofdorde dat de psychiatrische instelling, waarin hij werd opgenomen, niet onder de definitie valt van een *“gesticht tot bescherming van de maatschappij”* of *“een bedelaarskolonie”*. Het universitair psychiatrisch centrum Sint Kamillus is een psychiatrisch ziekenhuis, dat geenszins kan gelijkgesteld worden met een *“gesticht tot bescherming van de maatschappij”*. Hijzelf kan ook niet zomaar gelijkgesteld worden met een gedetineerde. Bij internering is er geen sprake van een bestraffing. Bij een maatregel van internering wordt er voornamelijk gefocust op genezing aan de hand van behandelingen, aangepast aan de noden van de geïnterneerde.

Het Sint Kamillus centrum is overigens een privé instelling waarvan, in tegenstelling tot de andere groepen van geïnterneerden, de kosten van de geïnterneerde niet ten laste genomen worden door de FOD Justitie, maar wel door de ziekteverzekering. Dit laatste feit is volgens de heer A een bepalend element om te beschouwen dat hij niet mag gelijkgesteld worden met een gedetineerde of geïnterneerde

In ondergeschikte orde, stelt de heer A dat er sprake is van een discriminatie. Het Koninklijk Besluit behandelt ten onrechte op dezelfde wijze de ongelijke situatie van de geïnterneerde opgenomen in een privé-instelling, namelijk een ziekenhuis, met een in de

gevangenis opgesloten veroordeelde gedetineerde. Personen die zich in een ongelijke situatie bevinden, mogen niet op gelijke wijze behandeld worden.

Bovendien is er sprake van een schending van artikel 70 van de antidiscriminatie wet van 10 mei 2007. Het is ingevolge zijn psychische handicap, die geleid heeft tot de opname in een psychiatrisch centrum, dat zijn recht op pensioen hem wordt ontnomen.

3.

De Federale Pensioendienst roept in hoofddorde in, zoals voor de eerste rechter, dat het beroep van de heer A voor de arbeidsrechtbank laattijdig was. De beslissing tot stopzetting van het pensioen werd betekend op 13 oktober 2017. Op 18 oktober 2017 werd bij aangetekend schrijven de terugvordering van de onverschuldigd betaalde pensioen gevorderd. Daaraan was de beslissing van 13 oktober 2017 nog eens gehecht. Het beroep werd slechts ingesteld bij verzoekschrift van 29 januari 2018, dit wil zeggen buiten de wettelijke termijn van drie maanden.

Ten gronde stelt de Federale Pensioendienst, met verwijzing naar artikel 3,4° van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering, dat de instelling waarin de heer A verbleef een inrichting was in de zin van deze wet en dat de heer A aldus het statuut van de geïnterneerde behield. Deze plaatsing in een externe instelling is een beslissing van de Kamer voor de bescherming van de maatschappij.

De heer A valt aldus ook onder de toepassing van artikel 31, 5° van het Koninklijk Besluit nr. 50 en artikel 70, § 1 van het uitvoeringsbesluit van 21 december 1967. De grondslag van deze bepaling is het statuut van vrijheidsberoving, waardoor de gedetineerde of geïnterneerde ten laste genomen wordt door de maatschappij. Er is geen sprake van een discriminerende behandeling.

De ontvankelijkheid van de oorspronkelijke vorderingen

4.

Terecht heeft de eerste rechter geoordeeld dat het beroep ingesteld voor de arbeidsrechtbank niet laattijdig was. De kennisgeving van de beslissing van 13 oktober 2017 tot stopzetting van het recht op een pensioen, bevatte niet de vermeldingen die deze beslissing verplicht diende te bevatten in toepassing van artikel 14 van de wet van 10 april 1991 houdende het Handvest van de sociaal verzekerde. Ingevolge de laatste alinea van deze bepaling, begon derhalve de beroepstermijn niet te lopen.

De terugvorderingsbeslissing van 18 oktober 2017 bevatte anderzijds ook niet een aantal verplichte vermeldingen opgenomen in artikel 15 van de wet van 10 april 1995.

Ten onrechte verwijst de Federale Pensioendienst naar het feit dat in de kennisgeving van 18 oktober 2017, waaraan de beslissing van 13 oktober 2017 gehecht was, wel verwezen werd

naar de mogelijkheid om beroep in te stellen voor de arbeidsrechtbank. Uit het neergelegde dossier blijkt niet dat aan de beslissing van 18 oktober 2017, de beslissing van 13 oktober 2017 gehecht was.

Verder bevatte noch de kennisgeving van 13 oktober 2017, noch de kennisgeving van 18 oktober 2017 de vermeldingen voorzien door artikel 14, 3° en 14, 4° en 14, 6° van het Handvest: de wijze waarop een voorziening dient ingesteld te worden, de inhoud van de artikelen 728 en 1017 van het Gerechtelijk Wetboek en de mogelijkheid om opheldering te verkrijgen omtrent de beslissing bij de dienst die het dossier beheert of bij een aangewezen voorlichtingsdienst.

De beslissing van 18 oktober 2017, als terugvorderingsbeslissing, vermeldde bovendien evenmin de verplichte vermeldingen voorzien door artikel 15 van dezelfde wet, zoals de inhoud van de bepalingen in strijd waarmee de betalingen werden verricht.

De beroepstermijn is dus niet rechtsgeldig beginnen lopen, zodanig dat het beroep ook niet laattijdig was.

Het recht op een rustpensioen

5.

Overeenkomstig artikel 31, 5° van het Koninklijk Besluit nr. 50 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers bepaalt de Koning de gevallen waarin de uitkeringen van het besluit geschorst zijn voor de gerechtigden die in de gevangenis opgesloten zijn of in instellingen tot bescherming van de maatschappij opgenomen, evenals de duur van de schorsing.

Overeenkomstig artikel 70, § 1 van het Koninklijk Besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het Algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers worden de rust- en overlevingspensioenen geschorst voor de duur van hun opsluiting ten aanzien van de gerechtigden die in de gevangenissen zijn opgesloten of de gerechtigden die in gestichten tot bescherming van de maatschappij of in bedelaarskoloniën zijn opgenomen.

De woorden "*instellingen tot bescherming van de maatschappij*" en "*gestichten tot bescherming van de maatschappij*", gebruikt in de geciteerde Koninklijke besluiten hebben dezelfde inhoud. Zij gaan terug op de vroegere wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij, maar alleen het eerste Koninklijk Besluit is in 1999 aangepast geworden aan de nieuwe terminologie van "instelling".

6.

De wet van 9 april 1930 is vervangen door de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering.

Overeenkomstig artikel 2 van deze wet is de internering van personen met een geestesstoornis, bedoeld in artikel 9 van deze wet, een veiligheidsmaatregel die er tegelijkertijd toe strekt de maatschappij te beschermen en ervoor te zorgen dat aan de geïnterneerde persoon de zorg wordt verstrekt die zijn toestand vereist met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij.

Overeenkomstig vermeld artikel 9 kan de internering bevolen worden van een persoon:

1° die een misdaad of wanbedrijf heeft gepleegd die de fysieke of psychische integriteit van derden aantast of bedreigt en

2° die op het ogenblik van de beslissing aan een geestesstoornis lijdt die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantast en

3° bij wie het gevaar bestaat dat hij als gevolg van zijn geestesstoornis, eventueel in samenhang met andere risicofactoren, opnieuw feiten zoals bedoeld in 1° zal plegen.

7.

Overeenkomstig artikel 3, 4° van de wet wordt voor de toepassing van de wet verstaan onder "inrichting"¹

a) de psychiatrische afdeling van een gevangenis;

b) de door de federale overheid georganiseerde inrichting of afdeling tot bescherming van de maatschappij;

c) het door de federale overheid georganiseerd forensisch psychiatrisch centrum, aangewezen bij een besluit vastgelegd na overleg in de Ministerraad op voorstel van de voor Justitie, Volksgezondheid en Sociale Zaken bevoegde ministers;

d) de door de bevoegde overheid erkende inrichting die is georganiseerd door een privé-instelling, door een gemeenschap of een gewest of door een lokale overheid, die in staat is aan de geïnterneerde persoon de gepaste zorgen te verstrekken en die een overeenkomst betreffende de plaatsing, zoals bedoeld in 5° heeft afgesloten inzake de toepassing van deze wet.

Overeenkomstig art. 3, 5° wordt verstaan door "overeenkomst betreffende de plaatsing" : een overeenkomst die wordt afgesloten tussen één of meerdere inrichtingen zoals bedoeld in 4°, d), enerzijds, en de minister van Justitie en de minister bevoegd voor het beleid inzake de zorgverstrekking in deze inrichtingen anderzijds, waarbij de volgende aspecten worden vastgelegd : het minimum aantal geïnterneerde personen dat de inrichting of inrichtingen

¹ term die de vroegere terminologie van "inrichtingen of afdelingen tot bescherming van de maatschappij" overneemt: zie art. 14 van de wet van 9 april 1930, zoals gewijzigd door de wet van 1 juli 1964

onder de vorm van plaatsing willen opnemen, de profielen voor dewelke een plaatsing kan gebeuren en de te volgen procedure om tot plaatsing over te gaan en, in voorkomend geval, de financiële tegemoetkoming door de Federale Staat voor de kosten verbonden aan de veiligheid.

8.

Overeenkomstig artikel 19 van de wet is de plaatsing de beslissing van de Kamer voor de bescherming van de maatschappij tot aanwijzing van één van de inrichtingen bedoeld in artikel 3, 4°, b), c) en d) waar de internering ten uitvoer zal worden gelegd.

De overplaatsing is de beslissing van de Kamer voor de bescherming van de maatschappij tot aanwijzing van één van de inrichtingen bedoeld in artikel 3, 4°, 1 b), c) en d) waarnaar de geïnterneerde persoon dient te worden overgebracht, uit het oogpunt van veiligheid of aangepaste zorg.

9.

Uit de samenlezing van deze bepalingen blijkt, zoals de eerste rechter terecht stelde, dat de plaatsing van de heer A. in het psychiatrisch centrum te Bierbeek geen verandering bracht in zijn statuut van geïnterneerde en dat, anderzijds, de instelling te Bierbeek moet beschouwd worden als een plaats waar de internering ten uitvoering wordt gelegd.

Het verblijf van de heer A. te Bierbeek valt derhalve wel degelijk onder de toepassing van artikel 70, § 1 van het Koninklijk Besluit van 21 december 1967, zodat de heer A. volgens de wettelijke bepalingen geen aanspraak kon maken op een pensioen, alvast tot op het ogenblik waarin hij in voorlopige invrijheidstelling werd gesteld.

10.

De heer A. kan niet gevolgd worden waar hij van oordeel is dat er een discriminatie bestaat doordat personen die zich in een ongelijke situatie bevinden op dezelfde wijze worden behandeld, in het bijzonder dat een in een private instelling opgenomen geïnterneerde, op dezelfde wijze behandeld wordt als een in een gevangenis opgesloten veroordeelde gedetineerde.

Volgens een vaststaande rechtspraak van het Grondwettelijk hof en het Hof van Cassatie sluiten de grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

Gedetineerden en geïnterneerden zijn ongetwijfeld op een aantal (essentiële) punten verschillende categorieën van personen. De gedetineerde heeft een strafbaar feit gepleegd waarvoor hij volledig aansprakelijk is. De geïnterneerde persoon is iemand die op het ogenblik van de beslissing aan een geestesstoornis lijdt, die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden teniet doet of ernstig aantast. De wetgever maakt dit onderscheid door de bijzondere behandeling die voorzien is in de wet van 5 mei 2014.

Zulks houdt echter niet in dat de wetgever noodzakelijk een onderscheid moet maken ten aanzien van hun pensioenrechten. De bepaling van artikel 70, § 1 van het Koninklijk Besluit van 21 december heeft als grondslag dat beide categorieën van personen tijdens hun verblijf volledig ten laste genomen worden (onder voorbehoud van wat volgt) door de gemeenschap. Dit gemeenschappelijk kenmerk maakt een voldoende grondslag uit voor de gelijkaardige behandeling ten aanzien van de pensioenrechten.

10.

Er bestaat ook geen discriminatie volgend uit het feit dat de heer A : opgenomen is in een private instelling, waarvan de financiering niet meer of niet meer rechtstreeks ten laste valt van de FOD Justitie, maar wel van het algemeen stelsel van de ziekteverzekering en hij daardoor een vergelijkbare categorie zou uitmaken met de niet geïnterneerde pensioengerechtigden voor wie de geneeskundige verstrekkingen in een verzorgingsinstelling ook door de ziekteverzekering worden ten laste genomen.

Indien de verschillende personen of categorieën van personen opgenomen in een verzorgingsinstellingen zeker op een aantal punten vergelijkbare categorieën uitmaken en op gelijke wijze moeten behandeld worden, meer bepaald met betrekking tot de toekenning van de voordelen uit de ziekteverzekering, dan maken zij geen vergelijkbare categorieën uit met betrekking tot het recht op pensioen en evenmin met betrekking tot het recht op andere sociale zekerheidsrechten.

Het persoonlijk aandeel van de verzekerde in de kosten van de geneeskundige verzorging wordt overigens voor de geïnterneerde nog steeds ten laste genomen door de FOD Justitie, evenals de aankoop, de was, het onderhoud en de herstelling van kleding en schoenen, de aankoop en de herstelling van medisch noodzakelijke prothesen, orthopedische toestellen en -schoenen; medisch noodzakelijke parafarmaceutische producten die niet het voorwerp uitmaken van terugbetaling in toepassing van de gecoördineerde wet; pedicure voor zover die medisch aangewezen is; toiletbenodigdheden; kappersdiensten; telefonie en televisie evenals een zakgeld (omzendbrief ZH 2017/10-PSY 2017/2 van 12/12/2017). Aldus blijft de gemeenschap (de ziekteverzekering wordt voor een belangrijk deel ook gefinancierd door bijdragen van de federale overheid) instaan voor alle kosten van de geïnterneerde.

11.

Er is ook geen sprake van een discriminatie in de zin van artikel 14 van de anti-discriminatiewet van 14 mei 2007. Zoals de eerste rechter terecht opmerkt, worden de pensioenrechten van de heer A niet beperkt ingevolge zijn handicap, maar wel ingevolge zijn verplichte opname in een instelling, waarbij de overheid direct of indirect de integraliteit van de kosten van het levensonderhoud dekt.

De terugvordering van de reeds betaalde pensioenen.

12.

Overeenkomstig 17 van de Wet van 11 april 1995 houdende het Handvest van de sociaal verzekerde dient de instelling van sociale zekerheid, wanneer zij vaststelt dat een beslissing aangetast is door een juridische of materiële vergissing, op eigen initiatief een nieuwe beslissing te nemen. Deze beslissing heeft in principe uitwerking op de datum waarop de verbeterde beslissing had moeten ingaan. Indien de vergissing echter te wijten is aan de instelling van sociale zekerheid, heeft de nieuwe beslissing slechts uitwerking op de eerste dag van de maand na de kennisgeving ervan, althans in zoverre het recht op de prestatie kleiner is dan het aanvankelijk toegekende recht. Dit laatste houdt in dat onverschuldigde betalingen, die te wijten zijn aan een vergissing van de verzekeringsinstelling, in de regel niet kunnen teruggevorderd worden.

Deze laatste regeling wordt echter niet toegepast wanneer de sociaal verzekerde weet of moest weten, in de zin van het Koninklijk Besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen, dat hij geen recht heeft of meer heeft op het gehele bedrag van een prestaties.

13.

De Federale Pensioendienst werd in de gelegenheid gesteld om standpunt in te nemen over deze ambtshalve door het hof ingeroepen bepaling. Uit het antwoord van de Federale Pensioendienst (neergelegde nota aan de advocaat van 14 februari 2020), blijkt duidelijk dat de betaling van het pensioen berustte op een materiële vergissing van de Pensioendienst die bij de uitbetaling uit het oog verloren was dat de heer A het statuut van geïnterneerde had en opgenomen was in een inrichting voor geïnterneerden.

De heer A diende niet te weten dat hij in zijn statuut van geïnterneerde geen recht had op een rustpensioen.

Het beroep is dan ook op dit punt gegrond en de administratieve beslissing van 18 oktober 2017 dient vernietigd te worden in zoverre zij de terugvordering oplegt van de som van € 5.867,65.

OM DEZE REDENEN

HET ARBEIDSHOF

Gelet op de Wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken, in het bijzonder op het artikel 24,

Rechtsprekend op tegenspraak,

Gelet op het schriftelijk advies van mevrouw _____, advocaat- generaal, waarop repliek van beide partijen;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk, doch ongegrond in zoverre het gericht is tegen de beslissing van 13 oktober 2017 tot stopzetting van het recht op een rustpensioen.

Verklaart het hoger beroep gegrond in zoverre het betrekking heeft op de terugvordering van de reeds uitbetaalde pensioenen. Vernietigt de bestreden administratieve beslissing van 18 oktober 2017 en verklaart de vordering van de Federale Pensioendienst tot terugbetaling van de som van € 5.867,65 ongegrond.

Veroordeelt, in overeenstemming met artikel 1017, al. 2 van het Gerechtelijk Wetboek, de Federale Pensioendienst tot de kosten van het hoger beroep, begroot in hoofde van de heer A _____ op 174,94 € rechtsplegingsvergoeding.

Veroordeelt de Federale Pensioendienst tot betaling van een bijdrage van € 20 voor het Fonds voor juridische tweedelijsbijstand.

[Handwritten signature]

